

”Den nyfødtes kropssprog.”

Artikel af Marij Eliëns, oktober 2010

Oversættelse v/Anna-Marie Glavind

Fødsel.

For forældre, som lige har fået et barn, er den første periode efter fødslen fuld af indtryk, intensitet og oplevelser. Svangerskabsperioden er beregnet på at vænne sig til et nyt liv med et nyt barn, som forældrene nu skal lære at kende. Et nyt lille barn som de skal lære at forstå, og hvor de (særligt ved det første barn) ofte løber ind i tusindvis af spørgsmål. Først og fremmest ved det første barn kan der opstå spørgsmål om hvordan man skal omgås med det nye spædbarn. Ikke kun om praktiske ting, men først og fremmest også om kontakten. Forældrene er nysgerrige efter at forstå barnets ”sprog”.

Forældre og børn tilpasser sig for det meste naturligt til hinanden i kontakten. Denne fælles afstemning begynder allerede under svangerskabet, når moderen føler, at barnet bevæger sig og barnet oplever moderens bevægelser og stemme. Henvisninger til og oplysning om at ”få kontakt med spædbarnet ” med billeder er ofte meget informativ for forældre, også allerede før barnets fødsel.

Jordmoderen kan bruge ekstra tid under graviditetsundersøgelserne på at fortælle, hvordan moderen bliver fortrolig med det voksende spædbarn. Jordmoderen vejleder også forældrene med deres første kontakt med spædbarnet. Det opleves rigtig godt for forældrene, at blive gjort opmærksom på kontaktsignalerne fra deres nyfødte barn.

Brugen af video gennem de sidste 20 år har gjort det muligt at bringe informationer i billeder, som man indtil nu ikke har kunnet beskrive. Ved undersøgelse med video er det blevet muligt at bese billede efter billede og se, hvad der sker i kontakten mellem forældre og barn straks efter fødslen. På den måde har vi fået meget mere øje på, hvad spædbarnet beskæftiger sig med, og hvad den allerede kan. Direkte efter fødslen viser spædbørn allerede med forskellige holdninger og bevægelser,

hvad de synes godt om, og hvad de ikke kan lide. Dette kalder vi spædbarnets kropssprog. Forældre reagerer intuitivt og stærkt på disse signaler. Nyfødte børns initiativer er ret flygtige, men med videooptagelser forstørrer man faktisk disse momenter, og gør det muligt at forstå babyen allerede i et tidligt stadie.

Den første periode.

Gennem den første periode er det sundhedsplejersken, som giver forældrene mange svar på spørgsmål og hjælper med den daglige pleje af det lille barn. Sundhedsplejersken er uddannet til at assistere ved fødslen, ved vejledning af mor og barn med hensyn til den sundhedsmæssige og kropslige pleje og kostvejledning.

Men sundhedsplejersken har også en informerende funktion. De ser ofte som de første, hvornår en forælder får problemer efter en fødsel. Ved siden af alle praktiske ting, som forældre stiller spørgsmål til eller vil have støtte til, er der også ofte spørgsmål som: "Skal jeg nu bare lade ham græde, eller må jeg tage ham op af sengen?", "Bliver jeg nødt til at vente med at give næste måltid til de tre timer er gået, også selvom han græder?", "Hvorfor er han nu så urolig?" "De siger, at jeg skal snakke med ham, men hvad skal jeg dog hele tiden sige?" "Han forstår mig jo ikke, eller gør han?". Altså spørgsmål om "Hvordan skaber jeg kontakt med mit spædbarn?"

Den personlige forståelse mellem forældre og en nyfødt sker for det meste af sig selv og automatisk. Man er simpelt hen ikke bevidst om det. De fleste forældre reagerer naturligt og intuitivt på spædbarnets kontaktsignaler og spædbarnet reagerer ved tilvænnning og øjenkontakt eller ved at lade sig berolige.

Af og til finder forældre ikke selv ud af det, fordi de fx endnu er i gang med at bearbejde fødslen, eller fordi de er bange og usikre. Men hvert sundt barn har fra det første minut kontaktinitiativer. For at kunne udvikles er det vigtigt at disse kontaktinitiativer bliver modtaget af forældrene. Det er vigtigt at sundhedsplejersker er bekendt med dette, så de kan aktivere eller støtte forældre, hvis det er nødvendigt.

Stadier af bevidsthed.

Lige efter fødslen, i den første time efter fødslen, gennemgår et sundt barn en lang periode med rolig vågenhed på ca. 40 min. Men det sker kun når omgivelserne er rolige, fødslen er sket uden komplikationer, lyset er dæmpet og der kun sker få handlinger med barnet. Forskere har konstateret, at spædbarnet gennemgår 6 forskellige bevidsthedsstadier afhængig af den vågne eller sovende tilstand, som den nyfødte befinder sig i.

I den rolige vågne tilstand (1) bevæger barnet sig næsten ikke. Det har øjnene vidt åbne, lyse og strålende. I denne tilstand af væren er det svært at lege med spædbarnet. Det kan følge en rød bold, stirre efter et ansigt, dreje sig efter ens stemme og endog efterligne forældrenes ansigt. Når spædbarnet i den første time forbliver i nærkontakt med moderen, vil det forblive længere i den rolige vågne tilstand og næsten ikke græde. Spædbarnets tilstand er altså afhængig af omsorgen af mennesker omkring sig. Den første uge befinder et sundt barn sig ca. 10 % i denne spændende, modtagelige tilstand. Efter den første 1½ time af sit liv vil det sikkert ikke mere gennemgå sådan en lang periode af rolig vågenhed. Det sker nu kun i korte perioder først og fremmest ved spisetider.

Under den aktive vågne fase (2) er spædbarnet helt anderledes. Det bevæger sig meget, dets øjne ser rundt, af og til gennem værelset og den laver smålyde. Denne tilstand forekommer før spising eller når spædbarnet er urolig. Selvom barnet hele tiden bevæger sig, viser bevægelserne en speciel rytme. Ca. hvert 2. minut bevæger spædbarnet sine arme, ben, krop eller ansigt. I den aktive vågne tilstand bliver spædbarnets opmærksomhed tiltrukket af alle hjørner i værelset. Barnet viser interesse for ting, men viser ringe interesse for ansigter.

Grædetilstanden (3), er for spædbarnet en tydelig måde at kommunikere på, optræder, når barnet er sulten, ikke føler sig godt tilpas eller føler sig alene. Forældre, som tager deres grædende barn op, giver det ikke alene chancen til at forblive roligt tilstede i den vågne tilstand, men også til at lære noget om sine omgivelser ved at udforske værelset. Når forældre tager deres barn op 1½ minut efter at det er begyndt at græde, vil det omgående høre op med at græde.

Den døsig, søvnige tilstand (4) forekommer mest lige før spædbarnet vågner eller er ved at falde i søvn. Spædbarnet kan vedblive at bevæge sig, af og til smile, rynke panden eller spidse læberne. Barnets øjne har ofte et vagt, glasagtigt blik og er for det meste ikke rettet mod noget. Øjenlågene falder ned, og lige før de falder helt til kan øjnene rulle opad. Ved opvågning kan babyen strække sig, først på den ene side og derefter på den anden.

Under den rolige søvn (5) er spædbarnets ansigt afslappet og øjenlågene er rolige og stille. Der er ingen kropsbevægelser, undtagen af og til en lille rystelse og en lille helt fin mundbevægelse. I denne tilstand er spædbarnet fuldstændig i ro.

I den aktive søvn (6) er spædbarnets øjne almindeligvis lukkede, men de vil nu og da flakke fra lukkede til åbne. Du kan ofte se øjnene bevæge sig under øjenlågene. Under den aktive søvn bevæger spædbarnet sig, varierende fra arm – og ben bevægelser til bevægelse af hele kroppen. Når et barn forbliver i søvnen, skærer det ofte ansigter, laver grimasser, smiler, ser ud som om det ligger og tygger eller sutter. Ingen ved om et spædbarn også ligger og drømmer.

Kontaktinitiativer

Spæd- og småbørn viser kontakt initiativer ved at vende sig og se. Ofte laver de samtidig også smålyde og indbyder på denne måde forældrene til at tage kontakt med dem. Når forældrene besvarer disse initiativer med at vende sig om til dem, få øjenkontakt med dem og lave smålyde til dem, er der tale om interaktion også kaldet samspil. Efterligning af smålyde og ansigtsudtryk bliver også kaldt "spejling". Både forældre og barn kan tage kontakt initiativet, hvad der derefter bliver modtaget og besvaret af den anden part.

At krybe til brystvorten

En af nyere tids mest fascinerende observationer er den opdagelse, at et nyfødt barn af egen kraft selv er i stand til at finde sin mors bryst. Og at det selv kan beslutte, hvornår det tager den første mad. Smagen og lugten af fostervandet på barnets hænder fører spædbarnet til en bestemt olieagtig substans på brystvorten, og den minder om fostervandet. Et nyfødt barn vil kun kæmpe sig vej til brystet, når det befinder sig i en rolig vågen bevidstheds tilstand.

Spædbarnet begynder kort efter fødslen for det meste med en kort tids ro og stille opmærksomhed, hvor det sjældent græder, men meget gerne vil se sin mors ansigt. Efter en halv time til 40 minutter efter fødslen begynder det at bevæge munden, af og til smaske med sine læber, og kort derefter drypper der savl fra barnets hage. Når spædbørn bliver lagt på moderens bryst, kryber de med egne bevægelser hen til brystvorten. Ofte laver de frastøds bevægelser med benene for at komme fremad. Vandret laver de små push - ups for at komme til brystvorten, laver op ad gående bevægelser, hvorved de først bringer deres ene arm nedad i den retning, de vil gå. Når barnet er 10 minutter gammel, bevæger det sig mod det venstre bryst, men 5 minutter derefter er det tilbage i midten.

Så finder det efter en række push - ups og hvileperioder helt selv vejen til det højre bryst og sætter sine læber på brystvorten. Der begynder det at drikke, og det holder opmærksomt øje med sin mors ansigt.

Handlings initiativer

Når spædbørn bliver noget ældre begynder de at gribe, tage fat i noget, bevæge sig, putte tæerne i munden, etc. Dette er de initiativer spædbørn tager for at komme til at udføre handlinger eller til at ville lære nye handlinger. Forældre støtter handlings initiativerne ved at se dem, kalde dem noget og hjælpe barnet med at komme til et godt resultat af handlingen. For det meste hjælper forældre barnet helt naturligt ved at holde den lille hånd fast og bringe handlingen til en god slutning. Forælder og barn kan herefter nyde det gode resultat, hvilket forhøjer kontakt glæden. Barnet bliver derved igen af forælderen opfordret til at vove et nyt, af og til et endnu vanskeligere tiltag, og arbejder på denne måde på sin egen udvikling. Spædbørn har en naturlig trang til at udvikle sig og til at opdage nye ubekendte handlinger. Forældre behøver blot at følge og understøtte dette.

Udviklings initiativer

Begge initiativer, kontakt – og handlingsinitiativer, er dele af barnets udvikling. Forældre hjælper barnet ved at være glad for øjenkontakt, for den første lille latter og ved at forblive rolig ved stille smålyde, etc. så at den sociale og den emotionelle udvikling kommer i gang og hjælper barnet med at sidde, holde fast om en ske, med

at finde den gode holdning til at kravle, med de første små skridt, etc. sådan at den motoriske udvikling kan finde sted.

Med et videokamera kan man vise disse initiativer, og forstørre dem ved stillestående billeder. Ofte er initiativerne helt små, korte og flygtige (f. eks. ved præmature børn), men ved hjælp af video billeder kan de gøres synlige for forældre. Forældre kan derved i en sårbar periode forblive følsomme for barnets initiativer og reagere på dem. En skotsk, forsker Trevarthen (1989), udviklede en kommunikationsteori vedrørende mor – barn relationen. Han opdagede, at unge børn allerede meget tidligt, lige fra fødslen af ved hjælp af kropssprog kunne styre kommunikationen. Moder og barn gør ved hjælp af kropssprog med hinanden deres emotioner synlige, de regulerer herved på en egen personlig måde deres forhold til hinanden. Denne udveksling mellem mor og barn danner basis for den "første relation". Under tilblivelse af "den første relation" lærer spædbarnet på en implicit måde de alment gældende regler for mellemmenneskelig kommunikation. I den "første relation" viser spædbørn sig at være ikke blot initiativfølgende, men også initiativtagende. Det viser sig at børn direkte ved fødslen råder over en mekanisme som danner basis for at tage kontakt initiativer med deres forældre. Nogle spædbørn (blot et par minutter gamle) viser sig at kunne efterligne emotions- og ansigtsudtryk, mundstillinger og tungebevægelser; der er også spædbørn der allerede på dette tidspunkt efterligner håndbevægelser. I disse første par måneder bliver der kommunikeret rigtig mange følelser mellem mor og barn. Denne fase danner basis for kommunikation og kontaktforbindelse og vil efter 4 måneder overgå til en efterfølgende fase hvor det at kunne forstå sammenhænge, tage ved, forstå betegnelser o. s. v. spiller en stor rolle. Der er altså subtile faser at lægge mærke til i kommunikationsudviklingen af spædbørn. Spæd- og småbørns initiativer bliver hen ad vejen mere og mere komplekse og dette kræver en stadig mere nuanceret modtagelse hos forældrene. Interaktionen er altså ikke statisk, men forandres under udviklingen af barnet.

Babyens kropssprog

En let definition af kropssprog er at det er alt undtagen ord. Eller kropssprog omfatter de nonverbale elementer af menneskelig kommunikation, som udfylder de verbale elementer, lægger tryk på dem, modsiger, gentager, regulerer og af og til

erstatte dem. Nonverbalt sprog består f.eks. af udvendige signaler, som holdning, tegn, bevægelse, stemmehøjde. Noget som spædbarnet reagerer stærkt overfor. Børn kender kropssprog instinktivt og ved på alle måder mere om det end voksne, fordi de stadig har det i frisk erindring fra den første spædbarnsperiode, hvor kropssproget er deres eneste brugbare sprog. Et foster oplever kun verden ved nonverbal kommunikation. Et nyfødt barn stoler på sin overlevelse ved hjælp af kropssproget, som forbinder det til den voksne.

Øjenkontakt

Forbindelsen mellem forælder og barn er naturligvis en af de mest intime relationer i livet. At se på hinanden forhøjer den gensidige forbindelse mellem mennesker. Det er derfor ikke mærkeligt, at spædbørn kan se så intenst på deres forældre.

Vi ser blandt andet på hinanden:

- * når vi vil se, hvordan den anden reagerer på vore ord.
- * når vi inviterer den anden til at tale.
- * når vi vil opnå kontakt, vil lære den anden at kende, vil komme lidt tættere på den anden.

Spædbørn tager derfor i rigt mål initiativet til at se på forældrene og omvendt. Selv præmature børn tager hele tiden initiativer til at skabe øjenkontakt.

Afstand

Spædbørn ser skarpest på 20 cm afstand, og det er også den naturlige afstand, som forældre vælger for at skabe øjenkontakt med babyen.

Når der er forstyrrelser i kontakten, når ex spædbarnet græder meget, så vælger forældre ikke mere spontant de 20 cm, men en større afstand, hvorved den gensidige kontakt bliver vanskeligere. Forældre holder også altid deres spædbarn tæt ind til sig, kysser meget og har i løbet af dagen kontinuerlige perioder af intimitet, som opleves meget intens, og som man ellers kun ser i en kærlighedsrelation. Man ser også forældre påfaldende ofte kysse deres barns mave. Maveområdet er centrum for emotioner. Følelser som stress, nerver og spændinger bliver oplevet i maven. Men også følelser som forelskelse, glæde og fornøjelse bliver

bogstaveligt oversat til "sommerfugle i maven". Deraf kommer det, at forældre intuitivt videregiver disse følelser til barnet ved at kysse eller æ maven. At kysse eller æ maven giver spædbarnet beroligelse eller afslapning. I mange lande bliver børn båret 24 timer (mave til mave) af deres forældre eller forbliver inden for en afstand så forældrene kan se, høre eller lugte dem, hvorved barnet hele tiden kan føle sig rolig og afslappet.

Ansigtstudtryk

Smilet er en meget vigtig udtryksform, som forældre bruger i kontakten med deres barn, og som øjeblikkelig bortfalder, hvis barnet begynder at græde. Ifølge den mest traditionelle fortolkning er smilet en visning af en positiv stemning, glæde eller lykke. Forældre til spædbørn smiler rigtig meget til deres baby. Smilet ses i behagelige situationer. Gennemsnitlig bliver der mellem den 4. og 8. uge reageret tilbage af barnet med en latter. Forældre forventer, at deres barn ler tilbage, og gennemsnitligt gør barnet dette også mellem den 6. og 8. uge. Dette kan ses som en social respons. Ansigtsefterligninger er altså meget funktionel til at overbringe stemningen, det emotionelle budskab mellem forælder og barn. Ansigtstudtryk viser personlighed, stemning og respons. Undersøgelser efter ansigtsefterligninger og kropssprog viser, at ansigtsefterligninger er stærkt associeret med emotioner. Det er derved universelt, ikke kulturbunden eller medfødt. Som f. eks. at trække øjenbrynene op. Dette bliver set som et universelt hilse signal. Dette hilse signal ser man også i kropssproget hos spædbørn, selv hos præmature børn.

Spædbørn er af natur meget ekspressive. Spædbørn græder, når de er sultne eller de møder forhindringer. De viser reaktioner på forskrækkelse. De giver udtryk for afsky og viser reaktioner på fornemmelse af væmmelse og andre lignende små reaktioner. De viser et afslappet "tilfreds" ansigt, når de føler sig godt tilpas eller lige har spist. De viser opmærksomhed eller beslutsomhed.

Stemme

Ved siden af ansigtstudtrykket er stemmen den vigtigste af vore følelser og stemning. På stemmen kan du høre om man er glad eller ked af det, rasende eller blot ikke i stemning. Det er påfaldende at se, at intonationssproget for en stor del bortfalder overfor et grædende spædbarn. Disse forældre tysser for størstedelen og det høje,

varierede intonations sprog mangler. Og netop dette intonations sprog er rigtig vigtig i omgangen med spædbørn.

Forældre "leger" med deres stemme. For at undersøge om barnet er følsom overfor høje eller lave toner. De tilbyder megen variation og prøver med stemmen at vejlede barnets stemning. I omgangen med spædbørn har det meget at sige, hvordan *det der* bliver sagt - bliver sagt, men også hvad der bliver sagt. Forældre har nemlig i omsorgen (når de bruger stemmen) også et bestemt tempo i deres handlinger.

Dette omsorgstempo og den anvendte stemme er i overensstemmelse med hinanden. F. eks.: Forælderen siger: "Jeg kommer dig i bad nu, "en.....to.....". Dette "en...to" angiver et bestemt tempo, som spædbarnet bliver tiltrukket af. Men dette sker kun, hvis det der bliver sagt også sker. Desuden hjælper forældrene ved at benævne hvad der skal ske, med forudsigelse af begivenheder. Spædbarnet ved så, at der skal ske noget og lader sig herved lede af forældrene. Forældre taler intuitivt om det spædbarnet gør ("Å, som du skal gabe") eller om det de selv gør ("jeg giver dig en ren ble på") eller noget om, hvad der sker i omgivelserne ("Der kommer far hjem"). Forældrene er således orienteringspunkt for babyen, og forældrene lader barnet vide dette ved at tale og bruge deres stemmer.

Berøring

Den mest primitive form for kommunikation er berøring. Den første nerve, vi bruger er følenerven. Længe førend videnskabelige undersøgelser havde vist at berøring med bare hænder med bar hud er essentiel for velværet og væksten af børn, vidste mødre det allerede. Det er påfaldende, hvor ofte forældre og børn føler på hinanden. Den taktile kontakt er essentiel i forælder - barn kontakt. Det at; tumle med, kysse, pjatte, pleje og give omsorg, hjælper ligeledes spædbarnet med udviklingen.

Lugt

Barnet lærer forbavsende hurtigt at genkende sin mors lugt. Hos spædbørn som ikke er blevet holdt væk fra moderen efter fødslen, har vi kunnet fastslå, at de allerede efter 45 timer var i stand til at skelne deres egen mor fra enhver anden – kun på lugten.

Endnu mere overraskende er det, at mødre også ejer denne evne, når det drejer sig om deres eget afkom. Hvis en mor kan være nært sammen med sit ny fødte barn en halv time, kan hun efter seks timer genkende sit barn på dets specifikke lugt. Men kun få kvinder ved at dette er muligt, fordi et sådant talent aldrig i vor moderne tid er blevet afprøvet. Kendsgerningen, at det findes ved vores art får os til at tro, at der virkelig i de første minutter efter fødslen opstår et tæt bånd. Det er en uimodståelig invitation til intim kontakt. Heraf kan vi også udlede, at det er en meget god idé at tillade mor og barn denne intimitet og uforstyrret lade dem lære hinanden at kende.

Dette er tidspunktet for ikke alene at se, at røre og at høre, men samtidig også lugte til den kære nyfødte.

Udviklingsstøttende adfærd overfor barnet

Hos nyfødte ses det tydeligt på film og videobilleder, at deres opmærksomhed særligt er rettet mod at komme til at kende den anden: en baby åbner f. eks. sine øjne, han strækker sine arme eller ben retter sit blik mod et eller andet, han drejer ansigtet o. s. v. Dette er alt sammen signaler, hvormed babyen kan bede om opmærksomhed og invitere forældrene til at være med. Af observationerne fra forskerne ser man, at der er tale om en medfødt evne hos spædbarnet til at kunne fremkalde kontakt. På de følelser barnet viser, men også den på kontakt barnet søger, responderer forældrene helt naturligt. Når initiativet fra barnet bliver modtaget af forældrene kan barnet komme videre og tage det følgende skridt i interaktionsprocessen. På denne måde arbejder barn og forældre aktivt på barnets udvikling. Ved lignende positive erfaringer af emotionel modtagelse, fysisk støtte og social påvirkning får børnene kraften til udvikling. Under udvekslingen af positive emotioner og intentioner er mor og barn i en tilstand af afspændt opmærksomhed med hinanden. **Denne afspændte opmærksomhed gør det muligt for babyen at lære nye ting og udvikle sig psykisk og socialt.** Afslappet opmærksomhed viser sig såvel ved kropsproget som ved det talte sprog. Hos spæd- og småbørn er kropsproget særlig vigtigt i udvekslingen.

I sårbare eller sorgfyldte situationer er der ofte mindre øje for barnets kropsprog hos forældrene og manglende bevidsthed på ens eget kropsprog sammenlignet med opmærksomheden på det talte sprog. **Følelser, emotioner og kontakt bliver via**

kropsprog bedre **udtrykt end via ord**. Kropsproget bliver fremhævet i forskellige teorier og metoder som har til formål at udvikle kommunikationen.

Børn bliver ofte længe ved med at søge kontakt med deres forældre på en direkte og ærlig måde (sikkert til omkring det tolvte år), det vil sige uden andet formål end trangen til kontakt. Dette kan på videobilleder vises helt nuanceret. Ved analyse af billeder af omgangen med det spædbarnet viser det sig, at hvert moment har en betydning. Denne basale interaktion i familier med samme kulturelle baggrund har det været mulig at vise. Det har nu også vist sig, at de basale interaktioner mellem spædbørn og mødre med hensyn til at kunne aktivere eller berolige spædbørn ikke er væsentligt forskellige i andre kulturer.

Støtte fra forældre.

Det er sjovt at kunne fortælle forældre, at de fra naturens hånd reagerer afstemt på deres lille baby og modtager og bekræfter alle initiativer (f.eks. barnet bøvser; forældre giver modtagelses bekræftelse "Ja, bøvs du bare). For forældre er det rart at vide, at ex den intuitive opførsel hos forældre ved at benævne og efterligne, hvad barnet (åh, som du da kan gabe) og nævne, hvad du selv gør jeg skal nok give dig en ren ble på, for du har sikkert tisset, etc.) er godt for spædbarnet. At intonationer og ansigtsefterligning allerede fra den første time bliver "forstået" af spædbarnet. Sundhedsplejersken kan også gøre forældrene opmærksom på, hvorledes deres barn reagerer på deres berøring og bevægelser, deres stemme, deres stemning.

For nogle forældre lykkes det ikke at tilpasse sig intuitivt til barnet lige efter fødslen. De forskellige bevidsthedstilstande og udviklingsinitiativer hos babyen bliver da negligeret eller ikke bemærket. Sundhedsplejersken skal i en sådan situation først og fremmest være i stand til at give forældrene viden om deres barns kropsprog og om, hvad det lille barn har behov for, for at kunne udvikle sig, særligt hos de såkaldte svage eller risikofyldte grupper af forældre, som:

- * usikre forældre
- * forældre til det første barn
- * forældre, hvor barnet græder meget efter fødslen
- * forældre til et kuvøsebarn

- * forældre, hvor barnet er født ved kejsersnit og gør brug af ekstra barselsomsorg
- * forældre, som har oplevet en kompliceret fødsel
- * forældre fra et såkaldt svagere miljø
- * forældre med anden etnisk baggrund

Det kræver ekstra viden af sundhedsplejersken udover de almindelige gøremål, at kunne se babyens signaler og forklare dem og i bekymrings vækkende situationer i tide at kunne advare, henvise eller støtte og aktivere.

Navnlig når der er tale om en risikosituation (f.eks. ved en kuvøseeftersbehandling, truende PPD, urolige eller grædende spædbørn). For mange forældre er kontakten et ubeskrevet blad i spædbarnsleksikonet. Man kan altid stille spørgsmål og læse alt om ernæring og udvikling under graviditeten og efterfølgende. Men skabe kontakt og kommunikere med babyen sker intuitivt og "af sig selv". Hvis sundhedsplejersker ved noget om babyens kropsprog vil de kunne tilbyde forældrene at fortælle noget om det og integrere det i deres daglige arbejde. Hjælperen fremmer dermed bindingsprocessen ved at give informationer om 'at kommunikere med babyen' i de første dage efter fødslen.

Forældrenes selvtillid bliver forstærket, når sundhedsplejersken sammen med forældrene ser på babyen og prøver at forklare babyens sprog. Forældre bliver derefter mere aktive i deres omsorg for deres baby. Sundhedsplejersken har herved en understøttende opgave. Ved at sundhedsplejersken har kendskab til den sunde stemning mellem forælder og spædbarn vil det være muligt for hende rettidigt at signalisere mulige risikofaktorer. Kriser vil kunne undgås ved i tide at tilbyde information og/eller støtte, det være sig ved at iværksætte et eksternt plejetilbud, det være sig ved at give støtte allerede i graviditetsperioden til udvikling af relationen mellem forælder og barn.

Litteraturhenvisning:

Biemans, 1979. De eerste conversaties. *Interne notitie*, Dagcentrum De

Widdonck, Roggel.

Eliëns, M.P.J. (2005). *Baby's in beeld. Video-hometraining en video-interactiebegeleiding bij kwetsbare baby's*. Amsterdam, SWP.

- Frijda, N.H., (1999). *De emoties. Een overzicht van onderzoek en theorie.* Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker
- Klaus, M & Klaus,P.(2005). *Je wonderbaarlijke baby~ wat een pasgeboren kind al kan.* Thoeis, Amsterdam
- Morris, D. (1991). *Baby's.* Van Holkema & Warendorf/Unieboek B.V. Houten
- Oomkes, F.R. (1986). *Communicatieleer.* Amsterdam/Meppel: Boom
- Quilliam, S. (1994). *De lichaamstaal van uw kind. Een praktische gids voor ouders.* Alphen aan de Rijn: Atrium
- Rutten-Saris, M. (1990). *Basisboek Lichaamstaal.* Assen/Maastricht: Van Gorcum en Dekker & Van de Vegt.
- Sabini, J. (1995). *Social Psychology. Second Edition.* New York-London: W.W. Norton & Company
- Trevarthen, C. (1993a). The function of emotions in early infant communication and development. In Nadel, J. and Camaioni (Eds). *New perspectives in early communicative development.* London: Routledge, 48-81.
- Trevarthen, C. (1993b). The self born intersubjectivity. The psychology of an infant communicating. In Neisser, U. (Ed.). *The perceived self: ecological and interpersonal sources of self-knowledge* (pp. 173-212). New York: Cambridge University Press.

